

॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥

वाक्संयमकालेहितस्यवरप्रदस्यदेवदेवस्यब्राह्मणाः प्रथमं प्रादुर्भूता ब्राह्मणेभ्यश्च शेषावर्णाः प्रादुर्भूताः ॥ २१ ॥ इत्थंच सुरासुरविशिष्टा ब्राह्मणा एव मया ब्रह्मभूतेन पुरास्वयमेवोत्पादिताः सुरासुरमहर्षयो भूतविशेषाः स्यापितानि गृहीताश्च ॥ २२ ॥ अहल्याधर्षणनिमित्तं हि गौतमाद्वरिश्मश्रुतामिन्द्रः प्रातः ॥ कौशिकनिमित्तं चंद्रो मुष्कवियोगं मेषवृषत्वं चावाप ॥ ३३ ॥ आश्विनोर्ग्रहप्रतिषेधोद्यतवज्रस्य पुरंदरस्य व्यवननेन स्तंभितौ बाहू ॥ २४ ॥ क्रतुवधप्राप्तमन्युना च दक्षेण भूयस्तपसा चात्मानं संयोज्य नेत्राकृतिरन्याललाटे रुद्रस्योत्पादिता ॥ २५ ॥ त्रिपुरवधार्थं दीक्षामुपगतस्य रुद्रस्य उशनसाजटाः शिरस उल्लस्य प्रयुक्तास्ततः प्रादुर्भूता भुजगास्तैरस्य भुजगैः पीड्यमानः कंठो नीलतामुपगतः ॥ पूर्वेचमन्वन्तरे स्वायं भुवनारायणहस्तग्रहणान्नीलकंठत्वमेव च ॥ २६ ॥ अमृतोत्पादनपुरश्चरणतामुपगतस्यांगिरसो बृहस्पतेरुपस्पृशतो न प्रसादं गतवत्यः किलापः ॥ अथ बृहस्पतिरपांचुको धयस्मान्ममोपस्पृशतः कलुषी भूतान च प्रसादमुपगतस्तस्मादद्य प्रभृति दक्षमकरकच्छपजंतुभिः कलुषी भवितेति ॥ तदा प्रभृत्या पोयादोभिः संकीर्णाः संप्रवृत्ताः ॥ २७ ॥ विश्वरूपो हि वै त्वाष्ट्रः पुरोहितो देवानां मासीत् ॥ स्वस्तीयो सुराणां संप्रत्यक्षं देवेभ्यो भागमदात्परोक्षमसुरेभ्यः ॥ २८ ॥ अथ हिरण्यकशिपुं पुरस्कृत्य विश्वरूपमातरं स्वसारमसुरावरमया च तं हे स्वसरयंते पुत्रस्त्वाष्ट्रो विश्वरूपश्चि शिरो देवानां पुरोहितः प्रत्यक्षं देवेभ्यो भागमदात्परोक्षमस्माकं ततो देवा वर्धते वयं क्षीयामस्तं देनं त्वं वारयितुमर्हसि तया यथास्माभ्यजेदिति ॥ २९ ॥ अथ विश्वरूपं नंदनवनमुपगतं मातो वाचपुत्रा किं परपक्षवर्धनस्त्वं मातुलपक्षं नाशयसि ॥ नाहस्येवं कर्तुमिति स विश्वरूपो मातुर्वाक्यमनतिक्रमणीयमिति मत्वा संपूज्य हिरण्यकशिपुमगात् ॥ ३० ॥ हिरण्यगर्भाच्च वसिष्ठाद्विरण्यकशिपुः शापं प्राप्तवान्यस्मात्त्वयान्यो वृतो होता तस्मादसमाप्तयज्ञस्त्वमपूर्वात्सत्त्वजाता दधंधं प्राप्स्यसीति तच्छापदानाद्विरण्यकशिपुः प्राप्तवान्वधं ॥ ३१ ॥ अथ विश्वरूपो मातृपक्षवर्धनोत्यर्थं तपस्य भवत्तस्य ब्रतं भगार्थं मिद्रो बद्धीः श्रीमत्योप्सरसो नित्युयोजताश्च हृद्वामनः क्षुभितं तस्या भवत्तासु चाप्सरः सुनचिरादेव सक्तो भवत्सक्तं चैनं ज्ञात्वा अप्सरस ऊचुर्गच्छामहे वयं यथागतमिति ॥ ३२ ॥ तास्त्वाष्ट्र उवाच दृक्गमिष्यथास्य तां तावन्मया सह श्रेयो भविष्यतीति तास्तमब्रुवन्वयं देवस्त्रियोप्सरस इंद्रं देवं वरदं पुराप्रभविष्णुं वृणीमह इति ॥ ३३ ॥